Oral 4 การดูแลผู้ป่วยจิตเวชที่มีปัญหายุ่งยากซับซ้อนเสี่ยงต่ออาการกำเริบ ก้าวร้าวและก่อความรุนแรงในชุมชน

นางสาวดนิตา ทวีพงษ์ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ กลุ่มงานการพยาบาลจิตเวช

บทนำและวัตถุประสงค์ กลุ่มงานจิตเวชและยาเสพติดและกลุ่มงานการพยาบาลจิตเวชได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จากการวิเคราะห์ข้อมูลอัตราการเกิดอาการทางจิตกำเริบซ้ำในปี 2561-2564 เท่ากับร้อยละ 21,17,20,25 ตามลำดับ เกิดจากขาดการรักษาที่ต่อเนื่อง ไม่ยอมรับประทานยา หรือปรับยาเอง ไม่มีผู้ดูแล มีการดื่มเหล้า ใช้สารเสพติด คนในชุมชนและเจ้าหน้าที่รพสต.หวาดกลัวต่ออาการกำเริบและมีทัศนคติด้านลบต่อผู้ป่วยจิตเวช ดังนั้นในปี2564 จึงได้ปรับปรุงระบบการดูแลผู้ป่วยจิตเวชเรื้อรังในชุมชนโดยเพิ่มความร่วมมือในชุมชน เจ้าหน้าที่รพสต.และการประสานทีม อบต.PCC และทีม COCในการดูแลผู้ป่วยต่อเนื่องในชุมชนโดยกำหนดผู้ป่วยเป็น 2 ลักษณะคือ ผู้ป่วยอาการไม่มากสามารถดูแลได้ที่หน่วยบริการปฐมภูมิได้โดยแพทย์เวชปฏิบัติครอบครัวและชุมชน และผู้ป่วยที่ต้องส่งต่อไปรักษา เมื่ออาการดีขึ้นมีการส่งต่อกลับมาเพื่อให้รพสต.ดูแลต่อเนื่อง การดูแลให้ผู้ป่วยรักษาต่อเนื่องและเฝ้าระวังการกลับเป็นซ้ำของโรคทุกเดือน รวมทั้งสนับสนุนให้ผู้ดูแลมีส่วนร่วมในการดุแลขณะอยู่บ้านเพื่อลดอาการกำเริบ สามารถกลับมาดำรงชีวิตได้ตามปกติ อยู่ในสังคมได้ วัตถุประสงค์ เพื่อสนับสนุนให้ผู้ป่วยจิตเวชเรื้อรังและผู้ป่วยจิตเวชที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรงได้รับการบริการต่อเนื่องในชุมชน ลดอาการกำเริบหรือการกลับเป็นซ้ำและเพิ่มคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยและลดภาระของญาติ

ผลการดำเนินงาน ในระยะเวลา 6 เดือน พบว่าผู้ป่วย 23 ราย ได้รับการติดตามดูแลต่อเนื่องอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ยังไม่มีอาการทางจิตกำเริบไม่มีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ได้รับการประเมินอาการทางจิตครบทั้ง10ด้าน มีการทำหน้าที่ทั่วไปในบ้านได้ทั้งหมด ยังไม่มีผู้ป่วยจิตเวชเรื้อรังที่ได้กลับมานอนรักษาตัวในโรงพยาบาลเพราะอาการกำเริบ จำนวนนี้มีผู้ป่วย 5 รายมีงานทำรับจ้างทั่วไปและมีรายได้ แต่ในผู้ป่วยจิตเวชชายยังมีจำนวน ๕ รายที่ยังมีการดื่มเหล้ามีความเสี่ยงต่อการกำเริบมากกว่าผู้ป่วยรายอื่น ต้องมีการดูแลติดตามใกล้ชิด ได้ประสานรพสต.ในการเยี่ยมติดตาม ตลอดจนการประสานส่งต่อมารักษา ผู้ป่วยจิตเวชทุกคนมีโอกาสเสี่ยงต่อการกลับเป็นซ้ำจากความซับซ้อนของโรค ปัญหาทางเศรษฐกิจ ขาดรายได้ ขาดความสามารถในการประกอบอาชีพ และสภาพแวดล้อมในชุมชนที่ไม่เอื้อในการดูแลผู้ป่วย อีกด้านที่ยังเป็นปัญหาเรื่องสัมพันธภาพกับคนในครอบครัวที่ยังมีการตำหนิผู้ป่วย มองผู้ป่วยในด้านลบเป็นส่วนใหญ่ หลังจากลงเยี่ยมติดตามมีการให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเหมาะสมแก่ผู้ป่วยและญาติมีแนวโน้มที่ดีขึ้น ผู้ป่วยสามารถอยู่กับครอบครัวและชุมชนได้ บทเรียนที่ได้รับและการนำไปใช้ประโยชน์ มีผู้ป่วย 2 รายที่ไม่ได้มาตามนัดขาดการรักษานานเป็นปีเพราะคิดว่าไม่ป่วยแต่ยังพออยู่ในชุมชนได้ หลังๆมาเริ่มมีการดื่มเหล้า หงุดหงิดง่าย จากการลงเยี่ยมติดตามทำให้ผู้ป่วยเข้าสู่ระบบการรักษาได้ โดยการประสานกับอบต.ในการให้คนในชุมชนช่วยสังเกตอาการผู้ป่วยที่จำเป็นต้องพาเข้ารักษา

ตลอดจนเจ้าหน้าที่รพสต.ฉีดยาให้ตามเวลา อสม.กระตุ้นเตือนญาติในการพาผู้ป่วยมาตรวจตามนัด การดูแลผู้ป่วยจิตเวชเรื้อรังในชุมชนการดูแลเฉพาะทีมสาธารณสุขทีมเดียวไม่ได้ ต้องให้พื้นที่ เครือข่าย เข้ามามีส่วนร่วมจึงจะประสบความสำเร็จหรือทำงานได้ง่ายขึ้น